

14 / PODZIM 2015

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART
OF GIVING

MLADÍ
FILANTROPOVÉ

↓ EDITORIAL

Vážení a milí čtenáři,
toto číslo Umění darovat vychází v jednom z nejpříjemnějších období v roce, jakým dokáže časný podzim být. A my doufáme, že vám ho ještě trochu zpříjemníme četbou nového čísla Umění darovat.

Spojili jsme věci, které k sobě patří. Tak například tentokrát máme dva rozhovory s poněkud netradičními mecenáši. Jsou to umělci Josef Bolf a Krištof Kintera, kteří dávají svá díla neziskovkám a nadacím pro dobročinné aukce. Mluvili jsme s nimi nejen o tom, proč to dělají a co jim to přináší, ale i o mecenáších, kteří naopak pomáhají umění samotnému. „*Je až s podivem, jak málo jich je. Za těch pětadvacet let od vlády bolševika se toho moc nezměnilo. Jako puberták jsem si představoval, že to bude mít větší spád,*“ žehrá v rozhovoru na nedostatek mecenášů Krištof Kintera. V rubrice Příběh jsme proto pro něj vytáhli jednoho z dávných časů. Jmenoval se Alexandr Brandejs. Mimo jiné se mu říkalo „bramborový mecenáš“. Proč, to se dočtete v našem článku.

Další dvě věci, které jsme spojili, jsou stáří a mládí. V Tématu se věnujeme fenoménu mladých filantropů. „*Velký přínos mladých lidí toužících po pomoci ostatním tkví v tom, že mají nadšení a vědí, co hlavně ostatní mladí potřebují,*“ píše v článku Kateřina Soudková.

V Reportáži se pak věnujeme sdružení Elpida a jeho stejnojmennému nadačnímu fondu, které pomáhá seniorům prožívat jejich stáří aktivně. Součástí aktivního stáří se stále častěji stává i dobrovolnictví seniorů. V rozhovoru se socioložkou Lucií Vidovičovou, kterou jsme k reportáži vyzpovídali, se mimo jiné můžete dozvědět zajímavou informaci, že „*dobrovolnická práce seniorů přispívá k prodloužení života ve zdraví a toto prodloužené zdraví umožňuje jedinci participovat na dobrovolnické práci déle a mít z ní větší užitek*“.

P. S. Pokud máte náš časopis rádi, mrkněte se od prvního října na naše stránky www.umenidarovat.cz. Bude na nich do konce roku umístěna čtenářská anketa. Rádi bychom náš časopis zlepšovali k vaší spokojenosti a vyplnění ankety je toho důležitou součástí.

Přejeme vám příjemné čtení a krásný podzim.

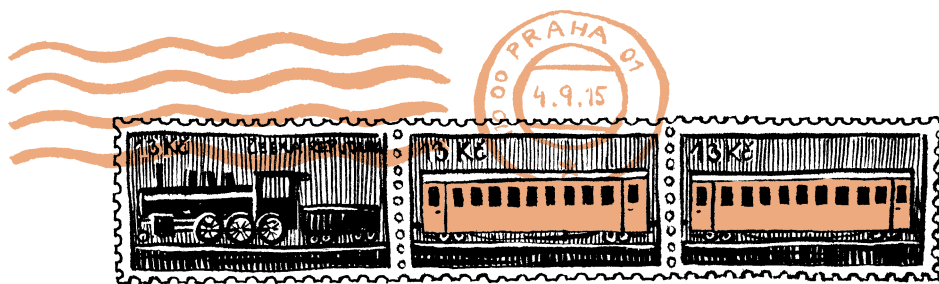
Leoš Kyša
šéfredaktor

Jiří Bárta
ředitel Nadace VIA

WINTON NA ZNÁMKÁCH

Britská pošta vydá v roce 2016 **sérii pamětních známek** k počtě sira Nicholase Wintona. Zachránce stovek především židovských dětí, který zemřel začátkem července ve věku 106 let, se tak dočká v Británii stejné pocty, kterou mu na září chystá pošta v Česku. Britská pošta se rozhodla vydat pamětní známky poté, co k tomu vyzvala petice, kterou inicioval britský židovský list *Jewish News* a kterou podpořilo více než 105 000 lidí.

Hamburský dům světově známého německého herce a režiséra Tila Schweigera se údajně stal cílem pokusu o útok. Policie nevyklučuje souvislost se Schweigerovým plánem vybudovat **ukázkový domov pro uprchlíky**, informoval server Bild.de. Neznámí pachatelé se podle policie pravděpodobně pokusili proniknout do Schweigerova domu. Někdo přerézal kabel venkovního osvětlení před objektem a nejméně jeden pachatel stačil uprchnout z pozemku 51leté filmové hvězdy, známé z filmů jako *Klepání na nebeskou bránu*, *Naboso* nebo *Hanebný pancharti*. Til Schweiger chce v Osterode uprostřed Německa vybudovat ukázkový domov pro uprchlíky a stále častěji se veřejně angažuje ve prospěch běženců. Kvůli tomu si už musel nechat líbit řadu urážek na sociálních sítích.

2

Třiadvacet českých neziskových organizací zveřejnilo pod hlavičkou koalice Za snadné dárcovství a projektu Darujpravidelne.cz nový spot na podporu pravidelného dárcovství. Cílem kampaně je upozornit na **výhody pravidelného dárcovství**, které má opravdu daleko k náhodnému daru cizí osobě na ulici a nelze ho ani zaměňovat s jednorázovými dary svátečních dárců, kteří darují často pod vlivem krizových situací. Podle koalice jsou výhody individuálního dárcovství pro dárce zřejmé – jeho volba je absolutně svobodná, buduje si transparentní vztah k organizaci, dostává od ní zpětnou vazbu a ví, jak je jeho dar využíván.

Známý americký finančník, filantrop a zakladatel Open Society **George Soros v srpnu oslavil již 85. narozeniny**. Místo odpočinku se však nadále věnuje svým projektům a podniká kroky k založení Evropského romského institutu (ERI). Jeho nová iniciativa již vyvolala bouřlivou diskusi. Část aktivistů a odborníků založení nové instituce vítá, zbytek se proti ní ostře vymezuje. George Soros je pravděpodobně nejznámější a určitě také nejkontroverznější finanční spekulant na světě.

Dlouhodobí soukromí i firemní dárce neziskových organizací budou daňově zvýhodněni a na podporu organizací zastřešujících neziskové spolky půjdou od roku 2017 **tři miliony korun** ročně. Státní politiku vůči neziskovým organizacím do roku 2020 schválila v srpnu vláda. Počítá se změnou financování neziskových organizací z dotací z dřívějších jednoletých na víceleté. Vedle daňových výhod pro dlouhodobé dárce řeší například i podporu dobrovolnictví. Práce odváděná neplacenými dobrovolníky by se měla započítávat do příspěvku, kterým se musejí neziskové organizace podílet na spoluúhradě dotovaných projektů. Aktuálně uplatňuje odpočet 140 000 individuálních dárců. Většina přispívá jednorázově, proto se státní politika zaměřuje na posílení dlouhodobého dárcovství.

3

OBČANSKÝ A NEZISKOVÝ SEKTOR V ČESKU SE V KAŽDOROČNÍM HODNOCENÍ SVÉHO STAVU A ROZVOJE, KTERÝ ZASTŘEŠUJE AMERICKÁ AGENTURA PRO MEZINÁRODNÍ ROZVOJ (USAID), UMÍSTIL NA 3. MÍSTĚ Z 29 HODNOCENÝCH ZEMÍ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY A EURASIE. PŘED NÍM SKONČILY ESTONSKO A POLSKO.

2× S UMĚLCI FILANTROPY

TEXT: LEOŠ KYŠA, FOTO: ARCHIV JOSEFA BOLFA A KRIŠTOFA KINTERY

Krištof Kintera a Josef Bolf patří mezi umělce, kteří pravidelně věnují svá díla na filantropické aukce. Oba aktuálně přispěli do 9. ročníku Dobročinné aukce Nadace VIA, který se bude konat druhého listopadu v hotelu Marriott. Mluvili jsme s nimi nejen o tom, proč svá díla rádi darují, ale i o filantropii samotné.

JOSEF BOLF: NEJDŮLEŽITĚJŠÍ JE MÍRNIT LIDSKÉ UTRPENÍ 4

Proč dáváte své obrazy na filantropické aukce?

Protože si myslím, že je dobře tyto akce podporovat, žijeme v poměrně bohaté společnosti, a tak je podle mne normální podporovat lidi, kteří třeba neměli štěstí nebo prožívají jinak obtížnou situaci.

Jak si takové obrazy vybíráte? Děláte to vy, nebo to necháváte na někom jiném?

Většinou je vybírám sám, dávám trochu důraz na to, aby nějak splnily svůj účel, tedy aby pomohly.

Hlídáte si, jak je s financemi, které se získají z prodeje vašich obrazů, naloženo?

Přiznám se, že až tolik ne, ale samozřejmě občas přes nějaké časopisy a podobně přijdu do styku s tím, jak dané společnosti, kterým díla dávám, fungují nebo čím se prezentují.

Určujete si nějak, co se s těmito prostředky má dělat?

Moc si to neurčuji, spoléhám se na to, že společnosti, kterým své věci

poskytuji, jsou dostatečně kompetentní a profesionální.

Jaké oblasti je podle vás potřeba nejvíce finančně podporovat?

Těžko říct, obecně asi všechny, které zmírňují lidské utrpení. To je to nejdůležitější.

A co byste podporoval vy osobně, kdybyste měl dostatek prostředků?

Vím, že je obtížně fungovat s psychologickými potížemi, asi bych se soustředil na tuto oblast.

Často se o umění a filantropii mluví v opačném gardu, tedy o případech, kdy filantrop podporuje umění. Jak vnímáte tyto lidi v Česku? Je jich už na naší zemi dost?

Vnímám je samozřejmě pozitivně, bez nich by asi společnost nemohla fungovat.

V Česku jich je asi nějak přiměřeně na to, jak drastickými změnami si naše společnost v uplynulé době prošla.

Obrazy Josefa Bolfa často zachycují podivné postavy. Jsou vnímány jako depresivní, ponuré a vyvolávající silné pocity. Po všech stránkách patří k tomu nejlepšímu a nejzajímavějšímu ze současného českého umění.

Proč to dělají? Jaké jsou podle vás jejich motivy?

Mohou být jakékoli, ať už je to potvrzení jistého společenského statusu, nebo ryzí touha pomáhat

A co umělci-filantropové? Jaké jsou jejich motivy?

Nevím, předpokládám ale, že stejně jako u mne, trochu pomoc, trochu zlepšit společenskou situaci.

Budete i nadále dávat své obrazy na dobročinné aukce? Má to podle vás smysl jak pro filantropii, tak třeba pro umění samotné? 5

Určitě je dál budu do dobročinných aukcí dávat, má to určitě pro filantropii smysl, také tak mohou nepřímo vzniknout nějaké soukromé sbírky nejen mých věcí, takže to určitě má smysl i pro umění jako takové.

JOSEF BOLF (1971) Jeho obrazy jsou jako scénář k postapokalyptickému filmu. Trpící postavy procházejí melancholickou krajinou, uprostřed rozpadlých paneláků posedávají podivní tvorové – napůl lidé, napůl zvířata. Dílo malíře Josefa Bolfa patří k tomu nejzajímavějšímu ze současného českého umění. Vystudoval v devadesátých letech AVU, jeho obrazy vystavují prestižní české i světové galerie. Typické jsou jeho proškrabávané tuše nanesené na vrstvě voskovek, což je technika, kterou si mnoho lidí pamatuje ze základní školy. Využívá ji pro dokreslení jedinečné atmosféry svých obrazů.

KRIŠTOF KINTERA: MECENÁŠTVO JE RADOST

Proč svá díla do dobročinných akcí dáváte?

Jednoduše řečeno, protože mi to dělá lepší spaní. Člověk má totiž pocit, že to umění také k něčemu může být, zvláště když občas mívá pocit, že je jeho práce k ničemu. Ale tady jeho dílo k něčemu krásnému je díky lidem, kteří to všechno vyprovodí správným směrem k tomu, co má smysl. Takže to dělám rád a často.

I když je pravda, že se mi občas stane, že přemýšlím, jestli už toho není moc. Nějak se totiž stalo, že dávám všem, kdo za mnou přijdou, abych jim věnoval třeba nějakou kresbu do dobročinné aukce. A když jste všude, tak to možná taky není úplně dobře.

Takže se vám občas stane, že zjistíte, že nemáte díla na prodej, ale jenom je dáváte do dobročinných aukcí?

To naštěstí ne, ale v posledním roce jsem věnoval asi patnáct děl různým nadacím a člověk má samozřejmě jenom omezenou kapacitu. Navíc přicházíte o zakázky, když si to člověk, kterému se vaše věci líbí, koupí v aukci a ne u galeristy.

Ale to je jedna stránka toho všeho. Ta druhá je, že ta radost z dobré věci mi to vynahradí a nakonec všechny tyhle existenční starosti přebije. Ale to asi řeší každý donátor, ne?

Věci do aukcí vybíráte sám, nebo to na někom necháte?

Většinou nechám lidi z neziskovek, aby si pohrabali ve skladu. Pak ale občas řeknu, že tohle bych si chtěl nechat, ať vyberou něco jiného. Anebo mávnu rukou. Prostě pokaždé jinak.

Hlídáte si, na co se peníze z aukcí vašich děl použijí?

Ne. Věřím lidem z neziskovek, že to nějakým způsobem nezneužívají. Ani

Krištof Kintera se proslavil svými sochami. Rád se ale věnuje i malbám. Jednu takovou aktuálně věnoval do dobročinné aukce Nadace VIA.

nemám kapacitu chodit na společenské akce s dražbami spojené. Chodí ke mně lidé z renomovaných neziskovek s dobrou pověstí, takže jsem ještě nikdy ani nepojal podezření, že bych daroval své dílo někomu, kdo peníze za něj nepošle správným směrem.

Jaké oblasti je podle vás dnes potřeba nejvíce finančně podporovat?

Položil jste jednoduchou otázku, na kterou ale nedokáži odpovědět. Vyzdvihnout jednu věc je nesmysl. Já mám pocit, že smysl podporovat má zároveň široké spektrum věcí – podpora starých, mladých, nemohoucích, mohoucích, aktivních či znevýhodněných. Je vlastně skvělé, že každá část společnosti, která potřebuje pomoc neziskového sektoru, u nás dřív nebo později našla někoho, kdo jí pomáhá. Tahle rozmanitost mě skoro až dojíká, takže nemůžu říct, co je lepší.

Takže kdybyste chtěl segregovat neziskovky, kterým věnujete svá díla na dražby, podle toho, kdo dělá důležitější a užitečnější práci, tak jste v pasti, protože se nedokážete rozhodnout?

Přesně tak. Proto jsem ještě nikdy nikoho neodmítl. A jak jsem říkal, mám z toho občas morousovitou náladu, ale oni mě vždycky nějak ukecají a já jsem za to nakonec rád.

Zkusím tu otázku položit trochu jinak. Co byste podpořil vy osobně, kdybyste měl peníze navíc a chtěl je poslat tímhle směrem?

Záleželo by na aktuální naléhavosti té které oblasti v tom daném okamžiku, ale v tomto případě bych nejspíš šel po osobní rovině. Aktivně se účastním veřejného života ve Vršovicích, hlavně okolo sdružení Start Vršovice. S manželkou Denisou třeba šestkrát do roka děláme happening sochařského pojednání veřejného prostoru. Start Vršovice se snaží rozkrývat a tepat nekalosti kolem místního zastupitelstva a hodně jim v tom fandím. Takže bych finančně podpořil je.

Často se o umění a filantropii mluví v opačném gardu, tedy o případech, kdy filantrop podporuje umění. Jak vnímáte tyto lidi v Česku? Je jich už na naší zemi dost?

Já bych řekl, že jich je jak šafránu. Žalostně málo. Dost na to zehráám, protože

ve srovnání s rozvinutějšími demokraciemi na západ od nás je tady těch filantropů okolo umění násobně méně. Je až s podivem, jak málo jich je. Za těch pětadvacet let od vlády bolševika se toho moc nezměnilo. Jako puberták jsem si představoval, že to bude mít větší spád.

Pro lidi, kteří by si mohli dovolit umění podporovat, to zatím není podle všeho ta správná hodnota. Jsou výjimky, ale je jich málo. A je to škoda. Divím se, že někdo z nich po sobě nechce zanechat nějakou novou krásnou knihovnu nebo „kunsthalle“.

Proč to tak podle vás je?

Umění není považováno obecně za důležitou věc a tato skupina lidí to vnímá stejně jako většina.

Ale abych tu jenom nevzdychal. Ono se to pomalu mění. Objevuje se třeba velké množství sběratelů, kteří kupují od žijících umělců a pomáhají jim existovat. To jsou vlastně také mecenáši svého druhu. Přitom spektrum lidí, kteří se ve sběratelství pohybují, je velmi široké. Často to ani nejsou moc bohatí lidé. Dobrý pocit mám z toho, že to zajímá i mnoho mladých lidí, co v tom vidí něco důležitého, a to mě těší. I lidé, co nejsou vyloženě movití, ke mně chodí kupovat a já z nich cítím zanícení a vášeň. Chtějí mít umění doma, být s ním konfrontováni a uchovat jej. Je to nádherné.

Budete i nadále dávat své obrazy na dobročinné aukce?

Pakliže se mi bude dařit něco plodit a páchat, tak s radostí dál dávat budu.

KRIŠTOF KINTERA (1973) Pomník sebevrahům, kteří skončili svůj život skokem z Nuselského mostu. Nebo jízdní kolo umístěné na veřejném osvětlení, tedy pomník věnovaný Janu Bouchalovi a všem dalším cyklistům, kteří zemřeli v ulicích Prahy. To jsou nejznámější díla Krištofa Kintera. Jeho tvorba je však mnohem širší. V řadě světových galerií vystavoval své mluvící sochy nebo světelné instalace. Ve své tvorbě pracuje s motivy současného konzumu – elektrospotřebiči, výlohou obchodu, lampami nebo třeba kopulující vrtačkou. Třikrát byl nominovaný na Cenu Jindřicha Chaloupeckého, spolupodílel se také na instalaci Entropy.

DAROVAT SVŮJ ČAS

TEXT: KATEŘINA SOUDKOVÁ, FOTO: JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, PROSTREDOSKOLAKY.CZ

Prý se dnešní mladí filantropové s touhou pomáhat ostatním rodí. Alespoň ti, s nimiž jsme mluvili, to tvrdí. Nemají peníze, tak rozdávají svůj čas i energii. A i to je víc než dost.

V roce 2014 uveřejnila agentura STEM výsledky výzkumu mapujícího stav filantropie v Česku. Podle nich se za filantropy považují na dvě třetiny Čechů. Největší podíl tvoří starší lidé s vyšším vzděláním a lehce nadprůměrnými příjmy. Naopak nejméně se angažují mladí lidé, tedy skupina do třiceti let, kde více než polovina přiznává, že se veřejně prospěšných aktivit nezúčastňuje vůbec. Ovšem co ta druhá polovina – ti mladí, kteří se snaží zlepšovat prostředí kolem sebe. Jak pomáhají a co je k tomu vede?

Bez peněz, ale s chutí

Ti, které jsme oslovili, tvrdí, že chuť pomáhat je v nich zakořeněná už od malička. Třeba dvadvacetiletá Iva Drobná, působící ve studentské neziskové

organizaci Mise naděje. Tato organizace se zaměřuje na lidi, kteří jsou odkázáni na pomoc ostatních: děti z dětských domovů či dlouhodobě nemocné. Iva tvrdí, že se sklony k filantropii se už nejspíš narodila. „Od útlého věku jsem pomáhala především lidem kolem sebe, blízkým, rodině a přátelům, kteří se ocitli v obtížné osobní situaci. Postupem času se pak pomoc přirozeně přesunula k cizím lidem,“ vysvětluje.

To, že cestou k budoucím filantropům je klíčové právě rodinné zázemí, které vede děti k tomu všimnout si potřeb druhých a pomáhat, kde se dá, potvrzuje i Jitka Taussiková, která už několik let aktivně pracuje v organizaci Junák – český skaut. „Myslím, že k zájmu o druhé jsem byla vedena svou matkou, která

působila jako učitelka a vždy se zajímala o to, z jakého sociálního prostředí děti, které učila, pocházejí, a aktivně se zajímala, jak jim může pomoci,“ říká. Hodnoty své matky tak Jitka vzala za své: „Je pro mě nesmírně důležité, aby v mé práci byl na prvním místě přínos společnosti a druhým lidem – v Junáku pak navíc dětem a mladým; těm může skauting zajistit krásné dětství, stejně jako před lety mně. I já jsem totiž jako dítě byla členem skautského oddílu a toto období dětství a dospívání pro mě bylo určující.“

Vlastní dobré zkušenosti navíc přináší naději, že současní mladí filantropové jednou vytvoří stejně stimulující rodinné prostředí i pro své děti.

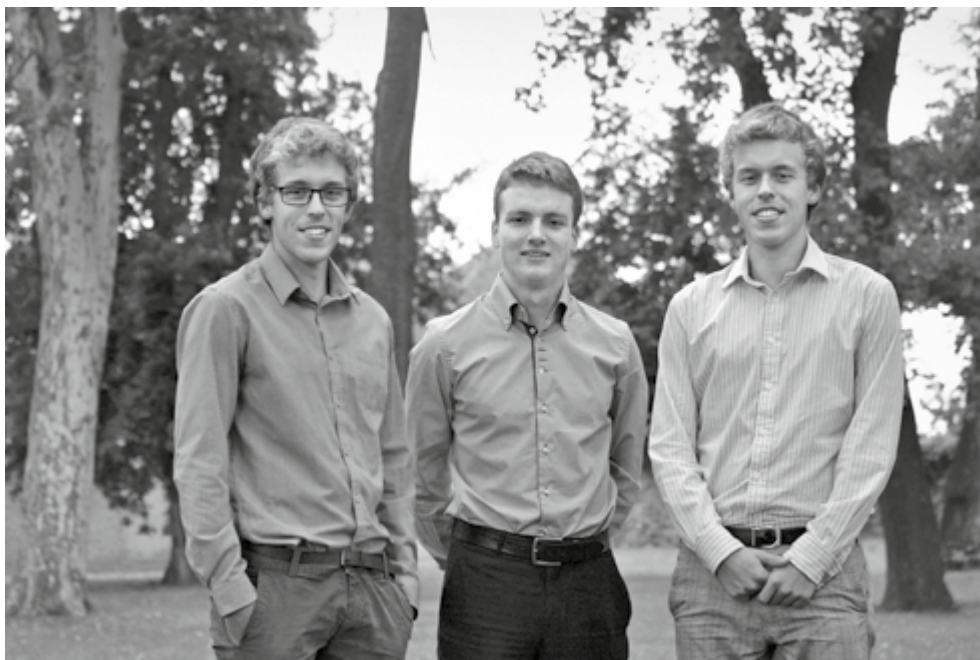
Způsob pomoci mladých se samozřejmě liší od filantropie dospělých. Zpravidla nemají tolik peněz, aby mohli poskytovat významnější finanční dary na dobročinné účely. Darují ale to, čeho mají víc než dospělí – čas. Oblasti, ve kterých se pak mladí angažují, logicky často vychází z jejich zájmů.

Pro děti v nemocnicích

„Hledala jsem možnost uplatnit a skloubit své schopnosti a zájmy o umění s pomocí potřebným. Sama se ve svém volném čase věnuji umění, a proto pro mě bylo ideální spojit tyto dvě věci dohromady. Přesně to mi umožňuje projekt Kreativní činnosti pro děti v nemocnici, na kterém v Misi naděje spolupracuji a v rámci něhož pořádáme pro nemocné děti různé výtvarné dílny a workshopy,“ říká Iva Drobná. Ostatně celá základní myšlenka Mise naděje vzešla z toho, že skupina vysokoškoláků z různých oborů, od finanční matematiky až po speciální pedagogiku, rozhodla využít a předat dál svoje znalosti či talent. Dobrovolníci tak chodí doučovat děti z dětských domovů, pořádají pro ně kurzy finanční gramotnosti, pomáhají těžce nemocným (zejména autistům) nejen přímým dobrovolnictvím, ale i zprostředkováváním odborných informací a novinek z oblasti léčby v rámci své online poradny, kterou mohou využívat třeba právě

Akce Navigamus každoročně svádí dohromady české i zahraniční vodní skauty a nabízí možnost, jak aktivně trávit volný čas.

Filip Ibl, Tomáš Zahradník, Robin Ibl – tři zakladatelé projektu ProStředoškoláky.cz, který se zabývá rozvojem mimoškolního vzdělávání.

rodiče autistických dětí. Ostatně, jedním mottem organizace je „Dobrá rada je často cennější než zlato“.

Takové programy jsou ve výsledku oboustranně přínosné. Nejen, že pomáhají potřebným, ale samotní mladí lidé se skrze ně rozvíjejí. V rámci přípravy těchto programů získávají velké množství zkušeností, od těch pedagogických přes schopnost vyhledávat a pracovat s informacemi až po velmi důležité organizační a komunikační schopnosti. Už během studia tak v rámci toho, co je baví, nabírají praxi, která může pomoci i jim samotným, třeba v budoucí kariéře. Angažovanost, dobrovolnická práce a realizace vlastních nápadů jsou totiž rozhodně faktory, ke kterým se při pohovorech přihlíží. O tom je přesvědčený i jednadvacetiletý Robin Ibl, který společně s bratrem a kamarádem před dvěma lety založil organizaci ProStředoškoláky, která se zabývá rozvojem mimoškolního vzdělávání.

Od mladých pro mladé

Velký přínos mladých lidí toužících po pomoci ostatním tkví v tom, že mají nadšení a vědí, co hlavně ostatní mladí

potřebují. Ne náhodou je mnoho projektů od mladých směřovaných právě na mladé či děti. Tato cílová skupina je jim logicky velmi blízká. I podle výše zmíněného výzkumu se na podpoře sportu, volnočasových aktivit a vzdělávání největší měrou podílí právě skupina lidí do třiceti let. To potvrzuje i Robin Ibl. „Během svého středoškolského studia jsme se aktivně účastnili nejrůznějších soutěží, seminářů a projektů a víme tedy, že mohou být ohromně přínosné. Ovšem uvědomili jsme si, že se v České republice sice každoročně koná velké množství takových aktivit, ale to povědomí o nich mezi středoškoláky není moc velké. Rozhodli jsme se proto o nich informovat jednoduchou a přehlednou formou – a kromě toho je i pořádat,“ vysvětluje. Cílem jejich aktivity je, aby se středoškoláci nevzdělávali pouze ve škole. Klasická školní výuka je sice nepopiratelně důležitá, ale bohužel se nedokáže dostatečně pružně přizpůsobit změnám. A tak zůstává spousta oborů, kterým ve škole není věnována dostatečná pozornost, ačkoliv by si ji velmi zasloužily. Podle Robina zde chybí zejména větší důraz na rozvoj kritického myšlení, větší úlohu souvislostí ve vysvětlované látce či méně biflování, které krom procvičení paměti nic moc nepřináší. A rozhodně

by uvítal, kdyby se střední školy více otevřely světu a umožnily větší zapojení soukromého, akademického či neziskového sektoru do výuky. A právě to se snaží zlepšit jeho projekt. Ten na svých stránkách nabízí množství kurzů zabývajících se tématy od seberozvoje, rétoriky či etiky až třeba po investování na kapitálových trzích. Všechny kurzy jsou bezplatné, ale certifikované, takže si je mladí mohou uvést do životopisu. K tomu pořádají i semináře, jako byl v poslední době například „korporátní“ seminář ve spolupráci s Nestlé, který umožnil studentům nahlédnout do prostředí skutečně velké firmy. Na své akce se také snaží zvát odborníky v daném oboru, jako je bývalý ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil nebo podnikatel Karel Janeček, kteří se mohou v debatách podělit o své zkušenosti.

Mladí zkrátka vědí, kde je „díra na trhu“, co ostatním mladým chybí, a dokážou na to reagovat. Přinášejí nové

Zapojit se jako dobrovolník do přípravy aktivit pro děti je nejen práce, ale i zábava.

KOUSEK FILANTROPA DŘÍMÁ VE VĚTŠINĚ Z NÁS A STAČÍ K TOMU JEN TROCHU POSTRČIT.

Iva Drobná, nezisková organizace Mise naděje

svěží nápady a efektivní řešení, a často umí využívat moderní technologie lépe než kdejaký dospělý. Navíc doba studia na střední či vysoké škole je ideální čas na to věnovat se takovým projektům.

Investice do budoucna

Stejně jako podpora kvalitního vzdělání je podpora mladých filantropů sázka na jistotu. Ti stávající dokážou ovlivnit velké množství dalších mladých, kterým nejen že usnadní život a pomohou tam, kde je potřeba, ale také jim předají svoje postoje a hodnoty. Ať už se jedná o volnočasové aktivity, pomoc v nemocnicích či vzdělávací projekty, tyto aktivity dokážou mladé lidi motivovat a inspirovat. A s trochou štěstí bude díky nim v další generaci už daleko víc mladých lidí, pro které bude pomoc ostatním zcela běžná součástí života. „Filantropie je pro mě přirozená disciplína, které se může věnovat každý, v různých úrovních a i ji různými způsoby rozvíjet a šířit. Kousek filantropa dřímá ve většině z nás a stačí k tomu jen trochu postrčit. Tedy, stále v to doufám,“ uzavírá Iva Drobná.

SPOJOVAT MLADÉ SE STARÝMI

TEXT: LUDMILA HAMPLOVÁ, FOTO: ARCHIV ELPIDA

Projektům napříč generacemi se daří víc než dobře. Ukazují to zkušenosti obecně prospěšné společnosti Elpida.

Zažitou představu, že v důchodu se toho už moc zažít nedá, bourá Elpida, o. p. s., snadněji než domeček z karet. Každý rok programy Centra Elpida projdou více než čtyři tisíce seniorů a počet těch, kteří zde aktivně tráví svůj čas, rok od roku roste. Centrum Elpida je tak dnes největším vzdělávacím a kulturním centrem svého druhu v Česku. Nejrůznější kurzy a přednášky pro seniory jsou však pouze částí z široké nabídky, jež se překvapivě nesnaží zaujmout jen nejstarší generaci. Příkladem je třetí ročník Old's Cool ReFestival propojující zajímavé osobnosti napříč generacemi, jehož přípravy právě vrcholí. Vlastní festival se pak odehraje na různých místech Prahy na přelomu září a října. „Každý rok se k nám připojuje čím dál tím víc mladých lidí, kteří chtějí pro festival připravit

projekt ve spolupráci se seniory. Důležité je, že společná činnost baví jak mladé, tak staré,“ popisuje Bronislava Hilliová, která má na starosti program a produkci festivalu.

Propojení generací

Právě mezigenerační Old's Cool ReFestival nabízí výstavy, diskuse, workshopy, přednášky i koncerty ztělesňující myšlenku propojení mladých a seniorů s cílem vzájemného obohacení a dobrého pocitu ze smysluplně stráveného času. „Letos je to neuvěřitelná přehlídka skvělých projektů, starých dobrých věcí i lidí a mladých dobrých věcí a lidí,“ shrnuje optimisticky Jiří Hrabě, ředitel sdružení Elpida. Příkladem takového propojení je třeba koncert Jiřího Suchého, který vystoupí v divadle Archa se skupinou

12

Mladí a staří patří k sobě od nepaměti. V dnešní době k sobě ale potřebují popostrčit.

Králíček & Květy, nebo vystoupení hudebního publicisty Jiřího Černého a jeho Poslechovky v divadle Ponec, na kterém se objeví také o generaci mladší hudební publicista a teoretik fotografie Pavel Turek a za nejmladší generaci DJ Světadíl. Bez generačního propojení by se neobešel workshop a přehlídka současné výšivky Shape & Structure, za nimiž stojí mladá novinářka a stylistka Veronika Ruppert a také členky pěveckého sboru Elpida. „Je pěkné, že nejde jen o jednorázovou akci. Holky ze sboru se s Veronikou schází celý rok, seznamují se s návrháčkami a připravovaly se na vernisáž výstavy, která je na pražské Náplavce k vidění do konce září,“ popisuje Hilliová. „Staří s mladýma“, jak v Elpidě říkají, patří k sobě také při mezigenerační cyklojízdě, u které je partnerem sdružení AutoMat a Bajkazyl, nebo ke skupině vypravěčů Storytelling Barbory Schneiderové.

Nový začátek v důchodu

Elpida i „její senioři“ tak názorně bourají předsudky, které o starší generaci ve společnosti kolují. Místo pasivního stáří, které už jen těžko může překvapit,

S pasivním stářím je konec. Dobrovolníci a zaměstnanci Elpidy pracují se seniory na tom, aby podzim jejich života byl co nejkvalitnější, a tím pádem nejkvalitnější.

nabízí vizi aktivního a naplněného života. „Pokud chceme pohnout veřejným míněním ve prospěch stáří, je třeba nabízet seniorům možnosti, aby byli aktivní. Tak dokáží držet tempo,“ přibližuje Jiří Hrabě, ředitel sdružení Elpida a zároveň šéfredaktor časopisu (nejen) pro seniory *Vital Plus*, který sdružení vydává. Ten jako nejčtenější periodikum svého druhu nyní vstupuje do volné distribuce s ambicí zaujmout i čtenáře mimo kategorii 60+. „Snažíme se ho dělat tak, aby ho četli i mladší a témata v něm je zaujala,“ dodává.

Možnost zůstat aktivní i ve vyšším věku je podle něj klíčem k tomu, jak si senioři mohou lépe porozumět s mladšími generacemi a navzájem se obohacovat. Proto v Elpidě běžně nabízí kurzy zaměřené na moderní technologie, třeba včetně aplikací na tabletu nebo pokročilé úpravy digitálních fotografií. „Nechceme seniory utvrzovat v tom, že jejich život skončil a stačí si každý měsíc počkat na důchod,“ konstatuje Hrabě. Prvním aktivizačním bodem přitom může být

13

POKUD CHCEME POHNOUT VEŘEJNÝM MÍNĚNÍM VE PROSPĚCH STÁŘÍ, JE TŘEBA NABÍZET SENIORŮM MOŽNOSTI, ABY BYLI AKTIVNÍ.

Jiří Hrabě, ředitel sdružení Elpida

Mezi oblíbené a zároveň užitečné kurzy pro seniory patří kurzy práce s moderními technologiemi.

i telefonát na bezplatnou a anonymní Linku seniorů na čísle 800 200 007. Ta funguje od roku 2002 a za dobu své existence už pomohla více než dvěma stům tisícům volajícím, mezi nimiž jsou nejen senioři, ale i jejich blízcí, kteří o ně pečují. Zavolat mohou i senioři, které trápí samota nebo mají za sebou negativní zlomovou událost. „Stává se, že senioři telefonát nastartují a začne se na svůj život dívat z úplně jiné perspektivy. Začne jinak trávit čas, pracovat na sobě. Přesně od toho tady jsme,“ vysvětluje ředitel Elpidy. K pravidelným návštěvnícům centra patří i paní, které se po smrti manžela zhroutil svět. Začala ale chodit do zdejšího pěveckého sboru a díky zpěvu a setkávání s ostatními lidmi se jí znovu podařilo vrátit do života. „Podobných příkladů máme stovky,“ dodává Jiří Hrabě.

Senioři drží krok

Propojení generací samozřejmě platí i v případech různých volnočasových

aktivit Centra Elpida. V nabídce jsou jak klasické kurzy na počítačích, jazykové kurzy nebo trénování paměti, tak i kreativní dílny, výlety či delší pobyty. „Máme multigenerační lektorský tým a věkový rozdíl mezi nejmladším a nejstarším lektorem je šedesát let. Zejména mladší lektori jsou překvapeni motivací a pozorností seniorů v hodinách. Senioři jsou zase nadšení, že mladí mají pro ně tolik trpělivosti,“ popisuje Jan Bartoš, vedoucí centra Elpida. Podle něj vzájemné obohacování funguje napříč generacemi, byť od doby, co Elpida kurzy nabízí, se změnila i preference samotných seniorů. Před třemi lety se objevila velká vlna zájmu o angličtinu, která přetrvává dodnes, roste i zájem o práci s tablety a různými aplikacemi. Představa seniora jako někomu, kdo si s informačními technologiemi neumí poradit, je tedy lichá. „Celkově se i svět seniorů zrychluje, nemají tolik času jako dříve. Jsou asertivnější, uvažují více pragmaticky. Mají zájem naučit se hlavně to, co jim skutečně usnadní život a posune je dál, nebo lépe řečeno blíže k mladším generacím,“ uzavírá Bartoš.

NADAČNÍ FOND ELPIDA je orientovaný na pomoc seniorům. Mezi jeho dlouhodobé projekty patří Linka seniorů (800 200 007), anonymní a bezplatná telefonická služba pro seniory, osoby o seniory pečující a osoby v krizi, a Centrum Elpida, což je vzdělávací a společenské centrum, místo pro setkávání seniorů, kde se nachází poradny, cvičení, tréninky paměti a tematické workshopy jako třeba počítačové a jazykové kurzy. Aktivity fondu zajišťuje obecně prospěšná společnost Elpida.

SENIORI-DOBROVOLNÍCI JSOU ZDRAVĚJŠÍ A MÉNĚ DEPRESIVNÍ

Senioři jsou nejen aktivní, ale častěji se zapojují do neziskových aktivit. O tématu jsme mluvili se socioložkou Lucií Vidovičovou, která se specializuje na problematiku stáří a stárnutí populace. Působí na Masarykově univerzitě v Brně.

Jak vypadá dobrovolnictví seniorů?

Dobrovolnictví, podobně jako třeba občanské zapojení a sociální angažovanost, je v českém kontextu chápáno jako určitá úctyhodná až posvátná činnost, které se věnují vybraní lidé, kteří mají altruistické sklony a spousty volného času. Obecně je u nás dobrovolnictví u všech generací o něco méně frekventované, což nesouvisí s věkem, ale spíše s chybějící kulturou dávání sebe sama. V zemích s vysokým podílem dobrovolníků je podíl seniorů-dobrovolníků ještě vyšší než u mladší populace, k čemuž se také časem dopracujeme.

Kde se v seniorech bere motivace k tomu „být pro druhé“?

Jen málokdo se stává dobrovolníkem až v seniorském věku. Senior-dobrovolník je tak dobrovolníkem s více lety zkušeností. Jeho motivace bude velmi

podobná jako u mladších lidí. Je to altruismus, pocit zodpovědnosti vůči okolí i vděčnost. Ve vyšším věku se k tomu mohou přidat i atributy obvykle spojované s oblastí práce, a to mít strukturu dne, důvod vstát ráno z postele a také získat pocit smyslu vlastní existence i potřeba sociálních kontaktů.

Co mají společného senioři-dobrovolníci?

Pravděpodobně to budou lidé relativně mladší, zdravější a vzdělanější. Podle posledních výzkumů je dobrovolnictví, vedle manželství, zaměstnání a uměřenosti v užívání alkoholu, tím, co na základě objektivních i subjektivních kritérií rozlišuje lidi, kteří stárnou takzvaně úspěšně, od lidí, kteří tuto definici nenaplnují. Důvodem jsou jasné přínosy zapojení seniorů nejen pro komunitu, ale především pro ně samotné. Starší dobrovolníci hovoří o své práci jako o prostředku jak využívat své schopnosti, udržet a rozvíjet sociální kontakty, snížit osamělost a posilovat sebeúctu. Existují i souvislosti mezi zdravím a dobrovolnickou prací.

Dá se říct, že je dobrovolnictví zdraví prospěšné?

S jistou mírou nadsázky ano. Kromě psychosociálních přínosů, které vedou ke sníženým hladinám stresu i nižšímu výskytu deprese, existují také důkazy o snížení rizika somatických nemocí. V zásadě se jedná o uzavřený kruh, kdy dobrovolnická práce přispívá k prodloužení života ve zdraví, a toto prodloužené zdraví umožňuje jedinci participovat na dobrovolnické práci déle a mít z ní větší užitek.

Lucie Vidovičová, foto: Jan Symon

STRKÁME HLAVU DO PÍSKU

TEXT: JIŘÍ BÁRTA, ŘEDITEL NADACE VIA

Jak se pozná efektivní neziskovka? Kolik by měli brát lidé v neziskovém sektoru? A kolik ředitelé neziskovek a nadací? A proč se těmto tématům povětšinou vyhýbáme a raději o nich nemluvíme? V úvaze ředitele Nadace VIA navazujeme na téma o efektivitě neziskovek z minulého čísla.

Každý, kdo někdy daroval nějaké neziskovce či nadaci, si s největší pravděpodobností kladl tyto otázky: Věnuje se neziskovka tématu, které mě zajímá? Souzním s její vizí a jejími cíli? Jakou má tahle organizace pověst a jsou za ní reálné výsledky? Důvěřuji lidem, kteří v neziskovce pracují? Nakládají transparentně a účelně s penězi dárců? Kolik z mého daru půjde na vlastní pomoc a kolik zůstane v neziskovce?

Když si otázky ještě jednou přečtete, zjistíte, že pouze poslední otázka vede k odpovědi, která je objektivně měřitelná a porovnatelná. Myslím, že právě to je důvod, proč téma efektivit neziskovek povětšinou zužujeme právě na několik málo finančních ukazatelů.

Co rádi vidíme

Dárci rádi vidí, když jde maximum peněz na přímou pomoc – tedy na služby klientům, na pomoc přírodě, lidem, obnovu památek, humanitární pomoc, na granty atd. – zkrátka na činnosti, kvůli kterým neziskovka vznikla a díky nimž pomáhá. Ale i neziskovka je organizace, či chcete-li malá firma. A chce-li dělat svou práci dobře a účelně, musí také kvalitně plánovat, finančně řídit, vzdělávat své lidi. Ale také hodnotit dopady své práce, podpořit své klíčové procesy informačním systémem, komunikovat a transparentně zveřejňovat informace o své práci a jejích dopadech. To všechno vyžaduje další kapacitu, čas a peníze. A konečně, musí také získávat dárců a pečovat o ně.

U neziskovek a nadací tak můžete s velkou jistotou očekávat tyto náklady:

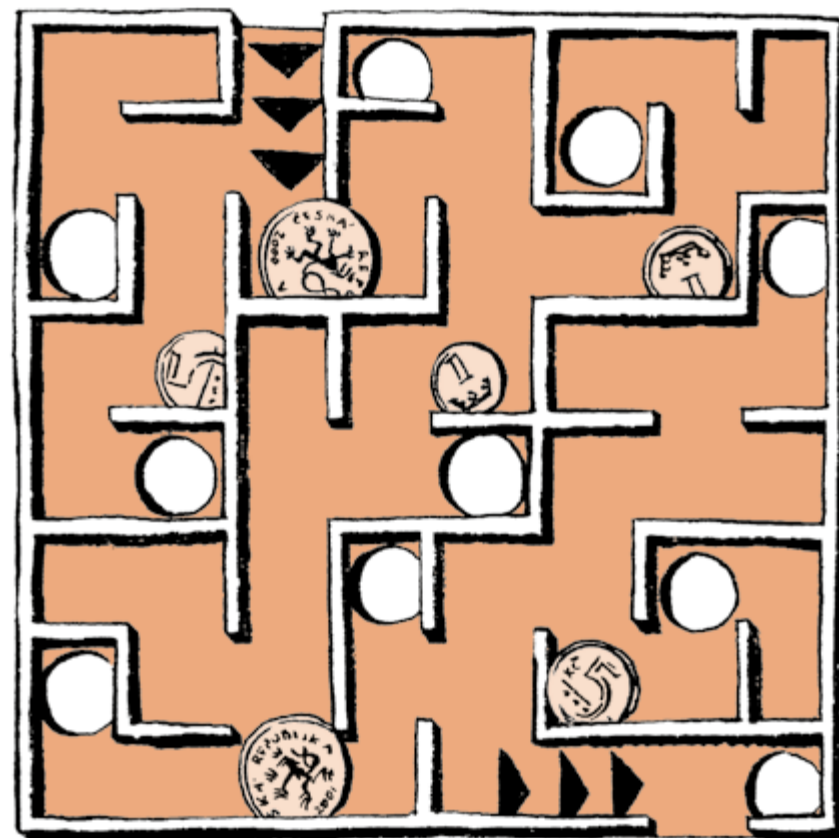
- I. Programy, služby, přímá pomoc
- II. Poskytnuté granty (u nadací)
- III. Management a provozní náklady
- IV. PR, fundraising a péče o dárců

Pro zajímavost, americká organizace The Better Business Bureau dárcům radí, že součet nákladů III. a IV. by neměl přesáhnout 35 % z celkových nákladů. A průzkum mezi americkými dárci „Kam šly moje peníze“ („Where'd My Money Go?“, průzkum společnosti Grey Matter Research & Consulting, Phoenix, Arizona) z roku 2012 ukázal, že běžný americký dárců si přeje, aby součet nákladů III. a IV. nepřesáhl 23 %.

Proč je těžké o tom mluvit a dá se to změnit?

V Čechách se podobným úvahám a diskusím zatím spíše vyhýbáme, a to zejména proto, že si neziskovky a nadace nejsou jisté, zda dárci legitimitu výše uvedených nákladů vůbec uznávají. A tak jsme strčili hlavu do písku a o financích povětšinou taktně mlčíme.

Věřím, že tato situace se změnit dá. Nejspíše tak, když se dárci budou o skladbu nákladů neziskovek a nadací zajímat a budou ji chtít vidět ve výročních zprávách. A také když neziskovky a nadace seberou trochu odvahy a začnou o financích a nákladech se svými dárci otevřeně mluvit. Vždyť transparentnost vede k důvěře a důvěra stojí za každým darem.

17

P. S. V Nadaci VIA si stojíme takto:

Členění nákladů v roce 2014		
I. Programy, služby, přímá pomoc	35 %	82 %
II. Poskytnuté granty	47 %	
III. Management a provozní náklady	11 %	
IV. PR, fundraising a péče o dárců	7 %	
Celkem 31 607 572 Kč	100 %	

Z každé stokoruny, která projde Nadací VIA, tak jde 82 korun na přímé naplnění našeho poslání, 11 korun na řízení a provozní náklady a 7 Kč na pokrytí

nákladů PR, fundraisingu a péče o dárců. Nejnižší plat v Nadaci VIA je 19 000 Kč, průměrný plat je 27 000 Kč a plat ředitele je 1,85násobek průměrného platu.

V Rukověti filantropa tímto začínáme seriál autorských článků ředitelů neziskových organizací na téma efektivit neziskového sektoru.

MECENÁŠ A PŘÍTEL UMĚLCŮ

TEXT: LEOŠ KYŠA

Alexandr Brandejs je spojen se jmény nejslavnějších českých umělců devatenáctého století. František Ženíšek, Mikoláš Aleš, Václav Brožík, Jakub Schikaneder, František Štraybel, J. V. Myslbek, Jan Zeyer, Julius Zeyer či Jaroslav Vrchlický – ti všichni mu vděčí za mnohé.

„My všichni, kdo jsme znali Brandejsa, víme nejlíp, že to byl šlechtetný zanícenec, jenž nás všechny, kdo jsme tam chodili, měl rád – byl doopravdy šťasten, když byl v naší společnosti, a choval se k nám tak roztomilým a srdečným způsobem, že jsme všichni k němu chodili a zajížděli jako k svému bratrskému příteli,“ vzpomínal na něj později Mikoláš Aleš (citováno z knihy *Alexandr Brandeis – Adolf Wiesner, mecenáš a jeho zeť*).

Alexandr Brandejs byl skutečně jedním z nejzásadnějších mecenášů českého umění. Věřil i začínajícím a neznámým umělcům, kupoval od nich obrazy za nadnesené ceny, velkoryse umělce obdarovával a nikomu prý v nouzi neodmítl pomoc. Statek v Suchdole u Roztok, jehož byl správcem a který jinak patřil Emauzskému klášteru v Praze, od něhož si jej jeho rodina pronajímala, se díky němu od roku 1874 stal centrem společenského uměleckého dění. Brandejs z něj vytvořil uměleckou dílnu i neformální azyl pro umělce, kteří mu jeho velkorysé pohostinství spláceli svou náklonností, vděčností a často také díly, která mu mnozí z později významných českých umělců věnovali.

Bramborový mecenáš

Podle Arno Paříka, kurátora velkolepé výstavy, kterou Alexandru Brandejsovi a jeho rodině před deseti lety věnovalo Židovské muzeum, byla atmosféra jeho statku pro české umění naprosto zásadní. Například Josef Václav Myslbek zde udělal první skici k pomníku

svatého Václava. Svého koně Tygra mu pak Brandejs posílal na vlastní náklady na Akademii, aby podle něj modeloval. Vzorem ke koni svatého Václava se ale nakonec stal kůň Ardo, kterého Myslbek s Brandejsem společně vybrali.

Brandejs se ale staral nejen o samotné umělce, ale i o jejich rodiny. Proto se mu také říkalo „bramborový mecenáš“, protože ze svého statku nechával posílat na vozech do Prahy zásoby jídla třeba rodinám Myslbeka či Ženíška, aby měly přes zimu co jíst. Ostatně najíst se umělci chodili často právě na Brandejsovův statek,

Portrét Alexandra Brandejse od Václava Brožíka z roku 1876. Jeho podobou se inspiroval i při malování postav na svých historických plátnech.

Myslbekův model k pomníku sv. Václava z roku 1888. Původní model prošel mnoha změnami a časem byl doplněn sochami stojících světců. © GHMP

který díky jeho schopnosti hospodařit fungoval velmi výnosně a z jehož přebytků se uživily desítky hladových uměleckých krků.

Brandejs ale nebyl jenom živitelem a donátorem českých umělců. Jak ukazuje Myslbekův případ, pro mnohé byl i rádcem, a to velmi moudrým. Byl také velmi oblíbeným předmětem uměleckého zájmu. Jeho úchvatná postava s orientálními rysy a mohutným plnovousem například inspirovala Václava Brožíka k jeho zpodobnění na jednom z jeho historických plátnů.

Konec vzácné rodiny

Brandejs byl pro české umělce něco jako kmostr či duchovní otec. Navíc nebyl jenom mecenášem, ale i zaníceným sběratelem. Jeho suchdolský statkářský zámeček byl naplněný starými věcmi, které vášnivě sháněl po celém mocnářství. Do jeho sbírek patřily nejen knihy, ale i staré tisky, obrazy, nábytek, a dokonce i staré zbraně.

ALEXANDR BRANDEJS /ALEXANDER BRANDEIS/ (1848–1901)

patřil mezi nejvýznamnější mecenáše českého umění. Ovlivnil hlavně výrazné postavy sochařství, malířství, ale i literatury devatenáctého století. Podnikal v zemědělství tak úspěšně, že ze svých přebytků a také z dobře spravovaného majetku své ženy živil desítky českých umělců i jejich rodiny. Byl také vášnivým sběratelem starého umění. Mezi umělce, kterým pomáhal protloukat se životem, patřili třeba Mikoláš Aleš, František Ženíšek, Václav Brožík, Josef Václav Myslbek či Jaroslav Vrchlický.

Odkaz tohoto mecenáše, jak připomněla už zmíněná výstava, ale s jeho smrtí neskončil. Přešel do celé jeho rodiny. Třeba jeho dcera Helena, která umřela až v roce 1975, se stala umělkyní a vzala si malíře Adolfa Wiesnera. Byl to právě on, kdo svého tchána seznámil s Mikolášem Alšem. Patřil třeba do Spolku výtvarných umělců Mánes, který Brandejs finančně a duchovně podporoval.

Bohužel celou rodinu postihla válka. Brandejs, stejně jako manžel jeho dcery Wiesner, byl žid. V prostředí Rakouska-Uherska to přinášelo rozličné problémy, ale ne takové, jaké to nakonec přineslo jeho zeti, který v roce 1942 zahynul v koncentračním táboře. Z Brandejsovy rodiny nebyl bohužel jediný. Rasové šílenství tehdy zničilo jednu vzácnou mecenášskou rodinu, která se tak nesmazatelně zapsala do dějin českého umění. Jak ostatně prohlásil Mikoláš Aleš: „Byla to rodina vzácná, rodina pro umění a pro jeho vyznavače tak zanícená, tak ušlechtilě zapálená, že by druhé hned tak nenašel.“

PÁCHAT DOBRO

KLÁRA SMOLÍKOVÁ

Pobýváme u známých v Milton Keynes, idylickém anglickém městečku, kde si zezeň roste po svém a obyvatelé si zásadně na nic nestěžují. Na radu hostitelů se vydáváme do místního muzea. Hned v pokladně se nás ujímají dvě roztomilé stařenky. Jednu roky nevratně sklonily do pravého úhlu, ale nezdá se, že by jí to ubralo na dobré náladě. Zapáleně zápasí s kasou i naší angličtinou a posílá nás na prohlídku.

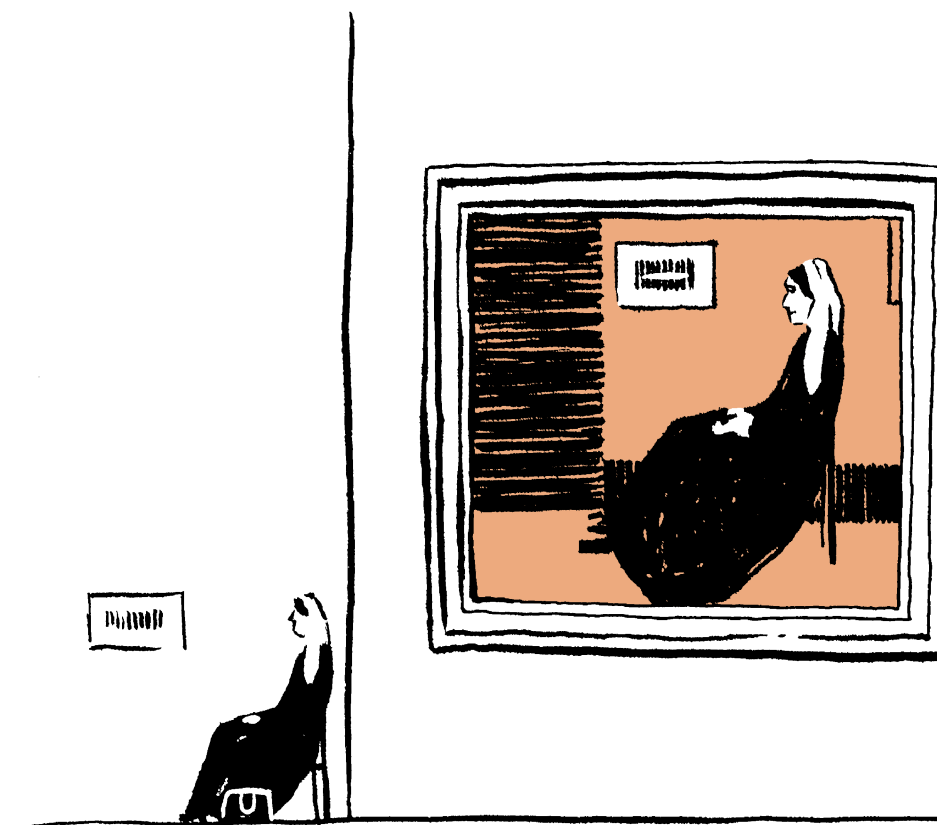
Ve viktoriánském domě se v každé tematicky zařízené místnosti potkáme s průvodcem. *Takových zaměstnanců na jedno lokální muzeum*, ozve se mi v hlavě hlas muzejnice. Ale hned se soustředím na staršího muže, který nadšeně půjčuje návštěvníkům stereoskop; kukátko, které ze dvou fotografií složí prostorový vjem. Ve vedlejším pokoji dáma v letech trpělivě předvádí staříčkový gramofon na kliku a nenechá se vytočit rozjivenými sourozenci, kteří se snaží spadnout do hrací skříňky. Postupujeme dále a už s námi žertuje šedivý pán s pečlivě zastřiženou bradkou. V historické školní třídě nám s potutelným úsměvem vypráví, jaká kázeň dřív v anglických školách vládla a jakými prostředky se žáčci ukázňovali. Samozřejmě je připraven všechny rákosky na nás hned vyzkoušet.

Přesuneme se do kuchyně a u hořícího krbu se nás ujímá vysoký mladík. Trochu koktavě nám nabízí, že si na ohni můžeme opéct toast. O pár metrů dál jiný student provádí zájemce v hale věnované dopravě zdejší atrakcí, dvoupatrovou tramvaj, a z rukávu tahá odpovědi na všechny otázky, které mu můj zvědavý, leč záluďný manžel pokládá. Když uondání dosedneme v muzejní kavárně, koláče nám servírují trošku zmatená děvčata, která zpovzdálí usměřňují tři pohádkové babičky. Není pochyb, kdo všechny ty dobroty napekl.

Takhle si představuji muzejní ráj. Muzeum, které spravují dobrovolníci, povětšinou senioři a studenti, je plné vlídných lidí. Dávají svůj čas a takový dar nezůstane bez odměny. Mladé slečny a mladíci se učí vyjadřovat, spolupracovat, seznamují se s historií, staří lidé sdílejí své zkušenosti. Vše do sebe zapadá a má smysl. Množství návštěvníků, zejména rodin s dětmi, nikoho nenechává na pochybách, jak moc jsou tito dobrovolníci užiteční. Jsme rádi, že jsme v rozlehlé pulzující kavárně, kde si všichni vyměňují dojmy z muzea, našli volný stůl. V rohu sedí i vousatý průvodce, který si od školních tabulek odběhl na toast, a spokojeně se usmívá.

Nutně srovnávám se situací v našich muzeích, s otrávenými průvodci, lenivými brigádníky a odtažitými kustody najatými externí firmou, kteří vlastně nedělají nic špatně, a přitom je špatně úplně všechno. Zejména jejich chlad a nezájem, protože mají zakázáno si sednout, na cokoli sahat a návštěvníky mají pouze okřikovat. Všichni mi vysvětlovali, že po nich jako muzejní pedagog nemůžu nic chtít, protože jsou špatně placení. To už se do víkendových akcí pro veřejnost, celonočních sicht, při kterých se dodělává výstava, nebo stěhování exponátů zapojili spíš odborní pracovníci. Pšt, nikomu to neříkejte, ale jejich platy jsou mimořádně mizerné. Ve dvou velkých muzeích jsem zažila, jak horkou složkou byl manuál pro dobrovolnickou práci. Putoval z jedné pracovní desky na druhou a nikdo se neodvážil do něj nahlédnout. Kdo by byl u nás ochoten pracovat zadarmo?!

Časy se mění. I v českých muzeích se začínají, zatím nesměle, objevovat dobrovolníci. Najednou začínáme chápat, že na dobročinnost nemusíme být bohatí, že dobrem může být jen naše činnost. Také nás popichují nečekané

otázky. Třeba při vyplňování profesního profilu na síti LinkedIn se nečekaně zjeví políčka, do kterých máme vyplnit, jakou máme zkušenost s dobročinností a v jakých oblastech se angažujeme. Co tam napsat? Akce ZET před třiceti lety? Sázení stromků s Brontosaurom?

To čestí studenti, kteří se hlásí na zahraniční školy, už tuší, že je dobročinnost nemine. V přihláškách totiž vyplňují, co za dobré skutky doposud vykonali. Když jsem učila knihovničky, pamatuji si, jak za mnou vykulení přibíhali: „Pančelko, pančelko, co tam máme napsat?“ Tak jsme si sedli a začali probírat položku po položce naše aktivity – nocování s knížkami pro malé čtenáře v rámci akce Noc s Andersenem, pravidelné odpolední

programy pro holčičky a kluky v knihovně, tematické přednášky o komiksu, fantastice nebo hororu pro starší školáky, které u nich měly podnítit zájem o čtení, spolupráce s mateřským centrem... Brzy se ukázalo, že mnozí vedou skautský oddíl, pomáhají v domě seniorů nebo se připravují na dráhu dobrovolných hasičů. „Aha, to nás nenapadlo, že děláme něco extra.“

Větou, že mám nutkání páchat dobro, jsem před pár lety odbourala rozhlasového moderátora. Asi jsme se vydělali navzájem. Ne, nejsem profesionální dobroděj, živím se psaním knih a vzdělávacích materiálů a k tomu dělám řadu dalších věcí. A mnohé z nich zadarmo. Protože mi přijdou důležité, protože dávat se nemusí jen peníze. Dávat se může i čas. ✕

KLÁRA SMOLÍKOVÁ (1974) píše úspěšně populárně-naučné knihy pro děti, vzdělávací materiály pro školy i pro muzea a nejnověji se pustila do řady detektivních příběhů z českých měst spolu se svým manželem Jiřím W. Procházkou. Jejich společný román *Mrtvá šelma* se stal detektivním bestsellerem letošního jara.

27 000 000 \$ PRO ZAMĚSTNANCE

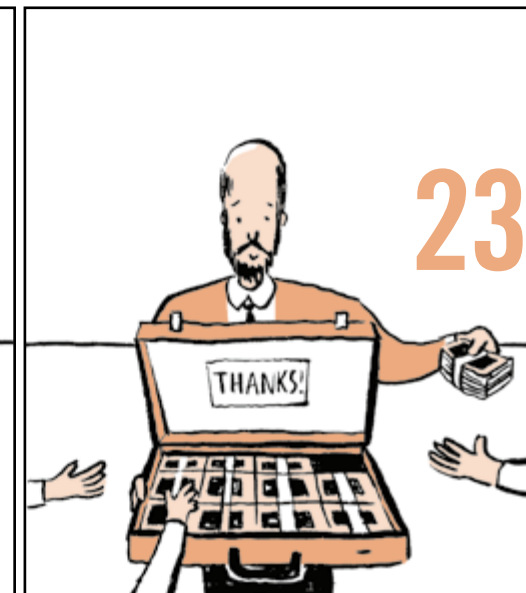
Nevzat Aydin, šéf a zakladatel objednávkové a roznáškové online služby Yemeksepeti.com prodal svoji firmu za 589 milionů dolarů. Na tom by nebylo nic zvláštního, kdyby 27 milionů dolarů nevzal a nevěnoval svým zaměstnancům. Když se příběh dostal do tureckých médií, vysvětlil, že výsledek jeho firmy a její hodnota byly dílem týmové práce všech zaměstnanců. „Někteří zaměstnanci se rozbrečeli, někteří křičeli jako šílení a někteří mi poslali děkovné dopisy,“ popsal turecký podnikatel a filantrop. „Bylo to velmi emotivní, protože tím hodně ovlivníte životy ostatních. Najednou si mohou koupit dům, auta. Okamžitě mohou udělat to, co by nikdy nemohli se svým běžným platem. Byla to vážně dobrá věc. Přál bych si, abychom jim mohli dát ještě víc.“ Každý z jeho zaměstnanců si tak mohl k výplatě připočíst ještě 200 tisíc dolarů, tedy pět milionů korun. To je průměrný plat ve firmě za zhruba dvacet let.

Před třemi lety po prodeji firmy rozdělil svým zaměstnancům miliony i Australan Ken Grenda, dřívější majitel autobusové firmy. Vysloužil si tak titul „nejlepší australský šéf“.

22

BRAVO, ŠÉFE!

23

UMĚNÍM JE DÁVAT BEZ OPĚTOVÁNÍ

DOC. MUDR. RASTISLAV MAĎAR, PH.D. (1973)

se profesně věnuje infekčním nemocem, cestovní a tropické medicíně. Od roku 2004 vede dobrovolnickou neziskovou organizaci International Humanity. Jako humanitární lékař pracoval na Srí Lance i v Nepálu, v posledních šesti letech působí zejména v Africe v příhraničních regionech Tanzanie, Zambie a Malawi, kde letos International Humanity otevírá Česko-Slovenskou nemocnici v oblastech bez dostupné zdravotní péče. Více informací o jeho projektech: Pomoztesnami.cz a www.facebook.com/inthumanity

Foto: Jan Pidrman

1. V čem spočívá umění darovat?

Skutečným darem je, když člověk obdaruje někoho, kdo mu to nebude mít nikdy možnost opětovat. A uměním je udělat to tak, aby měla i jednorázová pomoc dlouhodobý efekt.

2. Děláte něco, co vám nepřináší materiální zisk a nesouvisí to s vaší rodinou?

Organizuji humanitární a rozvojovou pomoc pro chudé země Asie, Afriky a Latinské Ameriky. Pomáhám ale i potřebným u nás v ČR, většinou přes projekty Rotary International. I svou práci beru jako poslání, a když se jedná o věc smysluplnou a užitečnou pro jiné lidi, nikdy se neptám, co za to.

3. Vzpomenete si, kdy jste něco takového udělal poprvé a proč?

Vždy jsem rád pomáhal jiným, organizoval charitativní sbírky, benefiční basketbalové zápasy apod., ale největší projekt začal před jedenácti lety, kdy jsem založil International Humanity.

4. Která oblast filantropie je vám blízká?

Viděl jsem v Africe umírat děti na podvýživu a lehce léčitelné nemoci, proto zejména pomoc rozvojovým zemím. Pokud se dělá správným způsobem, je tam i relativně malá pomoc velmi vidět a dokáže změnit osud mnoha lidí.

5. Jaký by měl být vztah mezi filantropickými aktivitami a státem?

Stát by se měl taky chovat jako filantrop, a to i směrem do zahraničí. Líbí se mi,

jak to dělá třeba relativně malé Norsko. To by mohl být do určité míry náš vzor.

6. Měli bychom o filantropii mluvit?

Filantropie by měla být základním postojem všech lidí a jeho realizace by měla záležet jen na tom, jestli jsou pro to u daného člověka praktické možnosti. Mluvit by se o ní určitě mělo.

7. Myslíte si, že mecenáši a filantropové si svou činností vykupují svědomí?

Takoví nepochybně ve světě existovali a existují, zejména v chudých zemích tím však často nahrazovali selhávající stát. Drtivá většina mecenášů a filantropů však pomáhá ze svého přesvědčení.

8. Kdo nebo co rozhoduje o tom, kam nasměrujete svůj čas, peníze a energii?

Výlučně já osobně. S věkem a životními zkušenostmi to snad dělám čím dál líp.

9. Kdybyste měl neomezené množství prostředků a volného času, na co byste se zaměřil?

Vytvořil bych pro co největší množství lidí v třetím světě podmínky, aby se dokázali postarat o sebe a svou rodinu vlastním talentem a prací. Investoval bych do projektů udržitelného rozvoje komunit, obnovitelných zdrojů energie a do boje s infekcemi a podvýživou.

UMĚNÍ DAROVAT

THE ART OF GIVING

ČTVRTLETNÍK PRO OBNOVU
ČESKÉ FILANTROPIE

14 / PODZIM 2015

Vydává Nadace VIA, Jelení 195/9, 118 00 Praha 1

Redakční rada Jan Barta, Václav Dejčmar,
Miroslav Motejlek, Marek Šálek, Jiří Bárta

Šéfredaktor Leoš Kyša

Grafická úprava Tomáš Brichcín, Robert V. Novák

Jazyková redakce Boris Hokr

Externí spolupráce David František Wagner,

Aneta Stokrová, Květa Exnerová

Produkce Petra Fronková

Ilustrace Jan Laštovička

Tisk Indigoprint

Vaše náměty a připomínky zasílejte na e-mail:

umenidarovat@nadacevia.cz

ISSN 1805-4390, ev. č. MK ČR E 20786

Neprodejné

www.nadacevia.cz, www.umenidarovat.cz

**ČASOPIS UMĚNÍ DAROVAT VYCHÁZÍ DÍKY PODPOŘE
DONA HAMERA, MARKY BEDNAR, JANA BARTY A VÁCLAVA DEJČMARA.**